
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ ДО ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

У даній статті вказано і обґрунтовано основні чинники, які впливають на професійне самовизначення учнівської молоді та визначено провідну роль уроків з трудового навчання, які значною мірою допомагають учням у виборі майбутньої професії.

In this article is opened and is proved the general metrics, which influence professional selfdetermination of the pupils and is defined a carrying on role to lessons from labour teaching, which have a carrying on role in choice of the future trade.

На сучасному етапі розвитку суспільно-економічних умов зростає роль економічного мислення особистості, самостійності, ініціативності та напруженої практичної роботи, яка не залежить від виду обраної професійної діяльності. У зв'язку з цим висуваються нові вимоги до освіти та професійного вибору випускників шкіл.

Саме школа повинна орієнтувати не тільки до професійного навчання, а й до діяльності за обраною професією. Як наголошує Д.Ф.Ніколенко: "У школярів відбувається становлення професійних інтересів, нахилів, спеціальних здібностей. Трудове, політехнічне навчання і виховання, виконання різних доручень — усе це дає змогу зорієнтуватися у професіях, усвідомити вимоги праці до людини, зважити свої знання, фізичні і розумові можливості, а пізніше свідомо обрати спеціальність" [1, с. 109].

Перед старшокласниками постає складна проблема визначення своєї майбутньої професії. Саме на цьому віковому періоді розвитку з найбільшою повнотою і визначеністю проявляється особистість в її сукупності уявлень про сенс майбутнього життя, можливостей, інтересів, ідеалів. Тільки добре ознайомившись з певною професійною діяльністю, набувши необхідного досвіду, молодь може впевнено самовизначитись і обрати свій шлях до поставленої мети.

Однак, за традиційної форми трудового навчання такий підхід неможливий. Як свідчить аналіз ряду досліджень та практичного досвіду проф-орієнтаційної роботи, школа, хоч і є одним з найбільш суттєвих факторів соціально-професійного самовизначення молоді, не завжди готувала учнів до вибору професії, а частіше орієнтувала їх на певні конкретні професії.

Значна кількість сучасних вчителів схиляються до думки, що проф-орієнтаційна робота в школі — це сукупність окремих заходів, а не складова частина всієї системи навчально-виховної роботи, органічно пов'язана із розвитком всебічно розвиненої особистості, підготовкою учнів до самостійного життя, праці, а тому повинна здійснюватись планомірно в процесі навчання та позакласної роботи. Такий підхід провокує стихійність, випадковість в проф-орієнтаційному вихованні, не забезпечуючи послідовності,

Розділ II

наступності, та будь-якої системності в цих заходах. На жаль, учителі розцінюють профорієнтаційну роботу, як лише вимогу сьогоденнішнього дня, одноразовий освітній захід, — забезпечити першість в олімпіаді, перемогти в спортивних змаганнях, зайняти краще місце в конкурсі та інше. Такий підхід породжує відповідний недолік: педагоги турбуються не про розвиток інтересів, нахилів, здібностей учнів, а лише займаються «пошуком» видатних спортсменів, талановитих музикантів, обдарованих фізиків, біологів і т.д. Таким чином, процес профорієнтації в школі штучно звужується і замінюється «пошуком» талантів.

Як уже зазначалось, за останні роки в шкільній практиці сформувався дрібний погляд на систему профорієнтації та професійного самовизначення учнів як певне коло заходів, відокремлене від загального навчально-виховного процесу. Це завдає значної шкоди всій системі освіти, робить систему профорієнтації аморфним, суто словесним заходом. Кожен педагог чудово пояснює значення профорієнтаційної роботи, але на практиці обмежується поверхневими розмовами, загальними фразами, вибірковими заходами, як правило, показового характеру, відмітками у звітах, тобто здійснює профорієнтаційну роботу формально [3].

Згідно визначення особистості школяра, найбільшою соціальною цінністю виступає смисл готувати учнів до професійного вибору, а не пристосовувати тільки для розв'язання поточних кадрових проблем, які неможливо розв'язати лише педагогічними засобами. Аналіз діючих програм трудового навчання для учнів 8-9 класів та курсу “Основи вибору професії” для 9 класу [2] показав, що вони дають змогу проводити профорієнтаційну освіту за різною тематикою переважно в теоретичному плані, і лише епізодично забезпечують практичну пробу сил учнів за різноманітними професіями.

У процесі праці юнаки та дівчата відчувають, “чого вони ще не вміють, навчаються долати труднощі, а успіхи в цьому принесуть радість праці, любов до неї. Готуючи молодь до вибору спеціальності, необхідно вивчати її нахили і здібності, професійні уподобання, рівень спеціальних умінь і навичок” [1, с. 111-112]. Досвід роботи вказує, що альтернативною формою підготовки до праці і вибору професії є профільна підготовка в системі традиційного трудового навчання, яке в даному випадку ведеться в більш або менш широкому спектрі діяльності, де виявляється відповідність суб'єкта обраній професійній діяльності, коригується вибір, а в подальшому конкретизується до окремої професії або певного кола споріднених професій. Дану форму підготовки можна назвати допрофесійною. Вона передбачає підготовку з усіх можливих профілів для забезпечення достатнього рівня готовності до вибору професії.

Під професійним самовизначенням розуміють свідоме і керуюче особистістю самовизначення, розвиток комплексу знань, вмінь та якостей особистості з метою підготовки до конкретної професійної діяльності.

Працюючи над проблемою професійного самовизначення випускників загальноосвітніх навчальних закладів, ми зробили спробу проаналізувати співвідношення професійного самовизначення з професійним інтересом і виявити, чи впливають ці інтереси на вибір професії у молоді.

За результатами дослідження ми дійшли висновку, що вибір лише певної професійної школи або навіть місця роботи без конкретної профе-

Формування освітнього середовища. Взаємозумовленість...

сії, не можна назвати професійним самовизначенням. Це лише соціальна орієнтація на певний професійний статус, яку в майбутньому слід конкретизувати, шляхом вибору спеціальності, місця роботи. Таке соціальне самовизначення є лише самообмеженням певного кола професій, з яких слід буде вибирати ще одну.

Таким чином, не можна говорити про те, що існує зв'язок між професійним самовизначенням і професійним інтересом. Якби він був, то самовизначення конкретизувалось би вибором конкретної професії. Якщо до вибору професії випускник підходить з наявним в нього професійним інтересом, то в процесі вклюдження в систему ціннісних орієнтацій він буде знаходитись на значно вищому рівні професійного самовизначення, порівняно з тими випускниками, що орієнтуються лише на соціальний статус.

Провівши певні психолого-педагогічні дослідження по визначенню професійного самовизначення старшокласників, в яких приймали участь учні 9-11-х класів, встановлено, що до моменту завершення навчання у школі у переважній більшості юнаків та дівчат склалися визначені уявленням про свою майбутню професійну діяльність. При чому уявлення ці диференційовані у їхній свідомості не тільки за різними сферами життєдіяльності, але і за рівнем домагань, що характеризують конкретні цілі у цих сферах. Отже, 25,4% опитаних учнів зробили свій професійний вибір остаточно, 67,2% вибір зробили, але в силу ряду причин мають сумнів у ньому, і 7,4% не змогли визначитися у виборі професії. Таким чином, більше половини учнів, випускників школи (74,6%) відчують труднощі і не можуть обрати свою майбутню професію.

Причинами за якими школярі не визначилися у виборі професії, є відсутність необхідної інформації (43,5%), відсутність систем в профорієнтації (20,9%), скорочення у найближчому майбутньому кількості робочих місць з обраної спеціальності (13,4%).

Думка батьків у виборі професії виявилась визначальною, на неї опираються близько 30,8% опитаних випускників, порадами вчителів скористалися лише 1,42%.

Яку ж професію прагнуть отримати сучасні випускники шкіл? Згідно отриманих даних, професійну перевагу у старшокласників викликають такі професії, як товаровзнавець, лікар, бухгалтер, банківський працівник, юрист, інженер-програміст, педагог.

Отже, професійне самовизначення, залежить від соціальної ситуації. Адже сьогодні не всі юнаки та дівчата можуть продовжувати навчання, чи піти працювати за обраною професією (платне навчання, скорочення робочих місць на виробництві і т.д.).

Практичні проби сил учнів за різноманітними професіями вимагають будувати зміст трудового навчання, виховання і профорієнтації підлітків на пріоритеті індивідуальних і з врахуванням їх вікових особливостей, а також сприяють вирішенню завдань розумової, моральної, комунікативної і професійної трудової освіти; вимагають від старшокласників бачити свою життєву перспективу з позицій дослідника, пізнавати себе в різних модельованих життєвих та професійних ситуаціях, їх зв'язку з ціннісними орієнтаціями особистості, її якостями.

Список використаних джерел

1. Проколієнко Л.Н., Ніколенко Д.Ф. “Сімейне виховання. Підлітки”. — К.: “Радянська школа”, 1981.
2. Тименко М.П., Ільон М.К., Пилипчук О.Ф. Програма курсу “Основи вибору професії”. Інформаційний збірник Міністерства освіти України, 1993. — № 11. — С. 25-32.
3. Захаров Н.Н. Симоненко В.Д. Профессиональная ориентация школьников. — М.: Просвещение, 1989. — С. 3.

УДК 681.3.06

Поліщук О.П., Семеріков С.О.

(Криворізький державний педагогічний університет)

КОНЦЕПЦІЯ КУРСУ ПОДІЄ-ОРІЄНТОВАНОГО ПРОГРАМУВАННЯ В СИСТЕМІ X WINDOW

В статті розглядається концепцію курсу подіє-орієнтованого програмування в системі X Window у вищій школі.

The article is devoted to methodic of teaching of event-oriented programming in X Window at high school.

Будь-яка комп'ютерна програма виконується у такий спосіб: після розміщення в пам'яті глобальних змінних і конструювання глобальних об'єктів класів починається виконання команд, що містяться в головній підпрограмі. Як правило, спочатку виконується ряд ініціалізаційних дій — розбір параметрів командного рядка, формування інтерфейсу користувача тощо. Після виконання таких робіт можливі два принципово різних методи роботи програми — або вона виконується далі, послідовно оператор за оператором (команда за командою), викликаючи в заданій послідовності необхідні підпрограми, аж до завершення, або після виконання ініціалізаційних дій переходить у режим очікування подій, що вимагають виконання визначених дій, і після того, як подія відбудеться, викликає на виконання підпрограму — обробник цієї події, продовжуючи одночасно аналізувати надходження інших подій і т.д. у нескінченному циклі, поки не надійде подія, що вимагає залишити цикл і завершити програму. При цьому момент настання тієї чи іншої події і їхня послідовність не регламентовані, але події можуть бути ранговані по пріоритетах їхнього обслуговування і більш пріоритетна подія може перервати обслуговування менш пріоритетної на час свого обслуговування. Перервана менш пріоритетна подія (стосовно, тієї, що обслуговується в поточний момент) повинна стати в чергу на обслуговування і її обробник виконається, коли надійде його черга. Методи складання такого типу програм ми і називаємо *подіє-орієнтованим програмуванням* [1].

Кожна прикладна програма може реагувати на одну й ту саму подію (наприклад, натискання комбінації клавіш чи кнопок миші) по-різному; крім того, вона повинна мати можливість сама імітувати події для вико-